УДК: 378.147:37.013.87

АНДРАГОГІЧНИЙ ПІДХІД У ВИЩІЙ ОСВІТІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ

Черкашина Ж.В., канд. пед. наук, доцент
Сук О.Є., здобувачка гр. ТПТ-51-25
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сучасна система вищої освіти перебуває в процесі глибоких трансформацій, спрямованих на гуманізацію, індивідуалізацію та практичну орієнтацію навчання. Одним із перспективних напрямів є впровадження андрагогічного підходу, тобто орієнтації на принципи навчання дорослих. Оскільки сьогодні значна частина студентів вищої школи — дорослі люди, які мають певний життєвий і професійний досвід, актуальним є питання, як зробити навчальний процес більш самостійним, гнучким і практикоорієнтованим [1].

Основоположником андрагогічного підходу вважають відомого американського педагога Малкольма Ноулза, який визначив ключові принципи навчання дорослих: самостійність і внутрішня мотивація; використання попереднього досвіду як ресурсу; орієнтація на практичні цілі; проблемно-орієнтоване навчання [2].

У контексті вищої освіти андрагогіка передбачає перехід від моделі «викладач передає знання» до моделі «партнерське навчання», де викладач виступає фасилітатором, а студент — активним учасником навчального процесу [3]. Такий підхід змінює не лише структуру навчання, а й його ціннісні орієнтири: навчання стає діалогічним, практичним і орієнтованим на реальні потреби особистості. Саме тому постає питання про можливості і обмеження реалізації андрагогічного підходу у сучасній вищій освіті.

Реалізація принципів андрагогіки у вищій школі відкриває низку переваг, які сприяють підвищенню якості освітнього процесу та особистісному зростанню студентів. Однією з ключових серед них є підвищення навчальної мотивації, адже саме від рівня внутрішньої зацікавленості залежить ефективність засвоєння знань і розвиток професійних компетентностей. Андрагогічні методи сприяють внутрішній мотивації студентів, адже навчальний матеріал має безпосередній зв'язок із реальними життєвими та професійними ситуаціями. Коли студенти бачать практичну цінність знань, вони стають більш активними учасниками процесу [4]. Безсумнівною перевагою є розвиток самостійності, оскільки використання індивідуальних та групових проєктів, самооцінювання і портфоліо сприяють формуванню навичок самоорганізації, критичного мислення і рефлексії. Це відповідає запитам сучасного ринку праці. Саме в цьому контексті особливої ролі набувають дуальна освіта**,** стажування, проблемні кейси та навчання через досвід, які поєднують теоретичне навчання у закладі освіти з безпосередньою практичною діяльністю на підприємствах, тобто поєнують теорію з практикою [5]. Крім того, велику роль відіграють такі форми навчання, як змішане, модульне, дистанційне, що завдяки розвитку цифрових компетентностей дозволяють поєднати освіту з роботою.

Як бачимо, андрагогічний підхід відкриває широкі можливості для розвитку професійних та «м'яких» навичок студентів, підвищення мотивації та формування самостійності, однак, водночас він стикається з певними обмеженнями. До них належать як організаційні та ресурсні фактори, так і психологічні особливості студентів, що можуть впливати на ефективність впровадження партнерського навчання та активних методів. Суттєво обмежує розвиток андрогогічного підходу традиційна освітня культура: значна частина навчальних закладів сьогодні ще великою мірою орієнтовані на педагогічну модель навчання, коли викладачі залишаються

носіями авторитарної ролі, що суперечить партнерській природі андрагогіки. Причина цього – недостатній досвід викладачів, які не готові визнати, що андрагогічна діяльність вимагає не лише знань, а й фасилітаційних, комунікативних, коучингових умінь. Крім того, навчальні групи сьогодні переважно складаються з різновікових студентів із різним рівнем досвіду, що потребує індивідуалізації навчання, складної у великих аудиторіях.

Таким чином, незважаючи на очевидні переваги андрагогічного підходу, зазначені обмеження вказують на необхідність системного впровадження конкретних заходів для підвищення його ефективності. Саме виходячи з виявлених проблем, можна сформулювати декілька практичних рекомендацій, спрямованих на оптимізацію освітнього процесу та адаптацію навчання до сучасних вимог професійної підготовки. Перш за все, необхідним є системне підвищення кваліфікації викладачів із питань андрагогіки, впровадження компетентнісних та проблемно-орієнтованих методів навчання, посилення співпраці між закладами освіти та роботодавцями. Завдяки цьому андрагогічний підхід у вищій освіті може відкрити значні можливості для модернізації освітнього процесу: підвищити мотивацію, зробити навчання практикоорієнтованим. Водночас обмеження вимагають цілеспрямованої політики розвитку андрагогічних компетентностей у викладачів і керівників закладів освіти.

Ефективна інтеграція андрагогічних принципів може стати одним із ключових чинників формування університету, здатного навчати протягом життя.

Література :

1. Knowles M. S. Andragogy in Action : Applying Modern Principles of Adult Education. San Francisco : Jossey-Bass, 1984. 231 p.

2. Окольнича Т. В. Андрагогічний підхід у підготовці здобувачів

вищої освіти: традиції і тенденції розвитку. *Педагогічні науки*. 2023. № 104. С. 55–62.

3. Дубасенюк О. А. Андрагогічний підхід у підготовці здобувачів вищої освіти. *Journal of Adult Education*. 2024. № 3. С. 12–19.

4. Melliofatri, A., Wahyuni R. Models for Andragogy : A Systematic Review and Meta-Analysis. *ESIC Conference Proceedings.* 2024. URL : https://esiculture.com/index.php/esiculture (дата звернення: 09.11.2025).

5. Digital Andragogical Competences of Ecuadorian Higher Education Teachers during the COVID-19 Pandemic. European Journal of Educational Research. 2021. Vol. 10(2). URL : https://www.eu-jer.com/digital-andragogical-competences-of-ecuadorian-higher-education-teachers-during-the-covid-19-pandemic (дата звернення: 09.11.2025).

УДК 378:147

КЕЙС-МЕТОД В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ТА ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Тарасенко О. Д. старша викладачка, наук.спів.
Військова академія (м. Одеса)
Молодовська Ю. С., старша психологиня
ГО «Десяте квітня» в Одеській області
Пірняк В. О. начальниця відділу правового аналізу
юридичного управління апарату Одеської обласної ради
Критенко О. В., наукова співробітниця
Житомирський військовий інститут ім. С. П. Корольова

Батьківщиною кейсів є США, а саме Школа бізнесу Гарвардського університету, де у 1920 р., окрім традиційних занять (лекцій, практикумів),